

26/1972 Sb.

VYHLÁŠKA

ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky

ze dne 17. dubna 1972

o ochraně a rozvoji přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů

Ministerstvo zdravotnictví České socialistické republiky stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány podle [§ 70 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb.](#), o péči o zdraví lidu:

ČÁST I

Zřízení přírodních léčebných lázní

§ 1

Přírodní léčebné lázně může ministerstvo zdravotnictví ČSR (dále jen "ministerstvo") zřídit,

- a) jsou-li v místě
 1. přírodní zdroje, které byly prohlášeny za léčivé (část II) a jichž se má přímo v místě využít k účelům lázeňské péče,
 2. klimatické podmínky, které byly prohlášeny za příznivé k léčení (část IV), a
- b) jsou-li v místě splněny zvláštní hygienické požadavky stanovené ministerstvem.

ČÁST II

Prohlášení přírodních zdrojů za léčivé

§ 2

(1) Za přírodní léčivé zdroje vod lze prohlásit dostatečně vydatné zdroje přirozeně se vyskytujících vod, jestliže

- a) mají vzhledem ke svému chemickému složení nebo fyzikálním vlastnostem stálé vědecky prokázané léčivé účinky,
- b) vyhovují potřebným hygienickým požadavkům,
- c) jsou použitelné k léčebným účelům ve stavu, v jakém se vyskytují v přírodě, nebo po úpravě, která nenaruší jejich léčivé účinky, a
- d) je v celospolečenském zájmu, aby jich bylo používáno k účelům léčebně preventivní péče.

(2) Za vody podle [odstavce 1 písm. a\)](#) se považují vody, které se podstatně liší od jiných vod

- a) teplotou nad 25 stupňů C nebo
- b) obsahem rozpuštěných neústrojných tuhých sloučenin (nejméně 1 g v 1 litru vody) nebo
- c) obsahem plynů, např. kyslíčnku uhličitého (nejméně 1 g v 1 litru vody), sirovodíku (nejméně 1 mg v 1 litru vody) a radiové emanace (nejméně 37 n/Ci/litr) nebo
- d) obsahem jiných součástí, které se v obyčejných vodách nevyskytují nebo se v nich vyskytují v menším množství, např. jodu (nejméně 5 mg v 1 litru vody), arsenu (nejméně 0,7 mg v 1 litru vody) a železa (nejméně 10 mg v 1 litru vody), anebo
- e) obsahem jiných součástí s farmakodynamickými účinky.

§ 3

Pro prohlášení přírodních zdrojů plynů a emanací za léčivé platí obdobně podmínky stanovené v [§ 2 odst. 1](#) pro prohlášení přírodních léčivých zdrojů vod.

§ 4

Za přírodní léčivé zdroje rašelin, slatin, bahen a jiných zemin lze prohlásit dostatečně vydatná ložiska těchto peloidů, jestliže

- a) mají vlastnosti a účinky uvedené v [§ 2 odst. 1a](#)
- b) vznikla přirozenými geologickými nebo biologickými pochody.

§ 5

(1) Přírodní zdroj prohlašuje za léčivý ministerstvo na návrh Českého inspektorátu lázní a zříděl (dále jen "Inspektorát").

(2) Podnět k prohlášení přírodního zdroje za léčivý může dát národní výbor, v jehož obvodě je zdroj, nebo organizace, která hodlá zdroje využívat. Podnět se dává Inspektorátu.

(3) Podnět musí obsahovat popis zdroje a jeho okolí, způsobu jeho odkrytí nebo zachycení, vlastností a účinků jeho produktů a návrh způsobu jeho využití. K podnětu je třeba připojit geologický posudek, doklady o vydatnosti zdroje a o vlastnostech a účincích jeho produktů a o bakteriologickém posouzení zdroje.

§ 6

(1) Ministerstvo zruší na návrh Inspektorátu prohlášení přírodního zdroje za léčivý, pozbude-li zdroj předepsaných vlastností a účinků stanovených v [§ 2 až 4](#), nebo nebude-li ho možno dále využívat k léčebným účelům. Podnět ke zrušení se dává Inspektorátu.

(2) V podnětu je nutno uvést důvod pro zrušení prohlášení přírodního zdroje za léčivý; zejména je třeba popsat, v jakém rozsahu, popřípadě jakým způsobem nastala ztráta vydatnosti zdroje nebo vlastností a účinků jeho produktů.

(3) Ministerstvo v opatření podle [odstavce 1](#) může určit způsob a podmínky dalšího použití přírodního zdroje.

ČÁST III

Prohlášení zdrojů vod za zdroje přírodních minerálních vod stolních

§ 7

(1) Za zdroje přírodních minerálních vod stolních lze prohlásit zdroje takových vod, které

a) mají vzhledem ke svému chemickému složení nebo fyzikálním vlastnostem stálé vědecky prokázané a pro lidské zdraví prospěšné účinky,

b) vyhovují potřebným hygienickým požadavkům a

c) jsou použitelné ve stavu, v jakém se vyskytují v přírodě.

(2) Za vody podle [odstavce 1 písm. a\)](#) se považují vody, které obsahují nejméně 1 g kysličníku uhličitého a nejvýše 5 g rozpuštěných neústrojných tuhých sloučenin v 1 litru vody, přičemž tyto součásti ani jednotlivě ani vcelku se nevyznačují v tomto množství výraznými farmakodynamickými účinky.

(3) O prohlašování přírodních zdrojů za zdroje přírodních minerálních vod stolních a o zrušení prohlášení těchto zdrojů platí obdobně ustanovení [§ 5](#) a [6](#).

ČÁST IV

Prohlášení klimatických podmínek za příznivé k léčení

§ 8

Klimatické podmínky jsou příznivé k léčení, jestliže způsobují vhodné změny reaktivity nebo jiných fyziologických funkcí organismu. Takové klimatické podmínky je třeba prokázat vědeckým průzkumem fyzikálních a fyzikálně chemických vlastností místního podnebí a jeho biologických účinků na lidský organismus.

§ 9

(1) Klimatické podmínky lze prohlásit za příznivé k léčení podle § 8, jestliže

a) relativní délka slunečního svitu v dlouhodobém průměru je alespoň 40 %, nejméně však 1650 hodin za rok,

b) teplotní zatížení (rozdíl teplot) nepřekračuje v měsíčním průměru 13 stupňů Celsia za 24 hodin,

c) vlhkost vzduchu je v měsíčním průměru nejvýše 87 %,

d) prашný spad nepřekračuje ve vnitřním lázeňském území 5 g/m² za měsíc.

(2) Pro prohlášení klimatických podmínek za příznivé k léčení je rozhodující nejen míra znečištění jednotlivými škodlivinami, ale i konečný obsah směsi škodlivin v ovzduší; přitom

a) střední hodnota poletujícího aerosolu nesmí překročit 0,15 mg/m³ za 24 hodin a 0,5 mg/m³ za 30 minut v případě, že jde o aerosol, který neobsahuje víc než 20 % volného kysličníku křemičitého,

b) střední hodnota kysličníku siřičitého nesmí překročit 0,05 mg/m³ za 24 hodin a 0,2 mg/m³ za 30 minut,

c) další škodliviny nesmějí překročit hodnoty určené v jednotlivých případech ministerstvem.

§ 10

(1) Klimatické podmínky prohlašuje pro určité místo za příznivé k léčení ministerstvo na návrh Inspektorátu.

(2) Podnět k prohlášení klimatických podmínek za příznivé k léčení může dát národní výbor, v jehož obvodě je místo, kde mají být přírodní léčebné lázně zřízeny, nebo organizace, která hodlá klimatických podmínek využít. Podnět se dává Inspektorátu.

(3) Podnět musí zejména obsahovat odborný posudek prokazující, že klimatické podmínky odpovídají hodnotám stanoveným v [§ 9](#) nejméně za období 1 roku před podáním podnětu.

§ 11

(1) Ministerstvo zruší na návrh Inspektorátu prohlášení klimatických podmínek za příznivé k léčení, jestliže klimatické podmínky ztratí předepsané vlastnosti a účinky nebo jestliže jich nebude možno dále využívat pro účely léčebně preventivní péče. Podnět ke zrušení se dává Inspektorátu.

(2) V podnětu je nutno uvést důvod pro zrušení prohlášení klimatických podmínek za léčivé; zvláště je třeba popsat v jakém rozsahu, popřípadě jakým způsobem nastala ztráta jejich předepsaných vlastností a účinků.

ČÁST V

Využití přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod stolních a klimatických podmínek příznivých k léčení

§ 12

(1) K účelům lázeňské péče se smí využívat jen přírodních zdrojů, které byly prohlášeny za léčivé. Využívání přírodních léčivých zdrojů k těmto účelům je přednostním celospolečenským zájmem.

(2) Přírodních léčivých zdrojů mohou využívat orgány a organizace, které jsou oprávněny poskytovat léčebně preventivní péči a jimž to povolí ministerstvo na návrh Inspektorátu.

(3) V povolení k využití přírodního léčivého zdroje se k zabezpečení jeho stálé vydatnosti, léčivých účinků a hygienické nezávadnosti jeho produktů stanoví

a) rozsah, způsob a podmínky využití,

b) podmínky pro hydrologické a chemické sledování zdroje v místě výskytu a v místě jeho aplikace,

c) zařízení, která je nutno k využití zdroje vybudovat a udržovat.

Na dodržování těchto podmínek dozírá Inspektorát; zjistí-li závady, nařídí jejich odstranění.

§ 13

(1) Využití přírodních léčivých zdrojů musí být plánováno a prováděno tak, aby odpovídalo jejich kapacitě.

(2) Orgán nebo organizace, která zdroje využívá nebo hodlá využívat, je povinna sestavovat plán využití přírodních léčivých zdrojů, v němž se určí též množství produktů přírodních léčivých zdrojů, kterých smí být použito k jiným účelům, než k účelům lázeňské péče. Plán schvaluje Inspektorát.

§ 14

Zdrojů přírodních minerálních vod stolních se využívá především v péči o zdraví lidu, a to zejména k dietetickým účelům a v boji proti alkoholismu. Využití těchto zdrojů musí být plánováno tak, aby odpovídalo jejich kapacitě. Plán využití zdrojů přírodních minerálních vod stolních sestaví orgán nebo organizace, která zdroje využívá nebo hodlá využívat. Plán schvaluje Inspektorát.

§ 15

Úpravu produktů přírodních léčivých zdrojů a přírodních minerálních vod stolních lze provádět jen podle zásad schválených Inspektorátem.

§ 16

(1) Pro využití klimatických podmínek příznivých k léčení platí obdobně ustanovení [§ 12 odst. 1 a 2](#).

(2) Orgány a organizace využívající příznivých klimatických podmínek k léčení musí každých 10 let předložit Inspektorátu dokumentaci o klimatických podmínkách v lázeňském místě, ve které budou zhodnoceny léčivé vlastnosti

klimatických podmínek a výsledky měření hodnot podle [§ 9](#).

ČÁST VI

Ochrana přírodních léčebných lázní

§ 17

Ochrana přírodních léčebných lázní se zabezpečuje lázeňskými statuty, stanovením ochranných pásem kolem lázeňského místa a jinými ochrannými opatřeními.

§ 18

(1) Lázeňské statuty určují opatření, která je nutno provést v lázeňském místě, aby byl chráněn léčebný režim a aby bylo zachováno, popř. vytvořeno lázeňské prostředí.

(2) V lázeňském statutu vydávaném krajským národním výborem se zejména stanoví, že

- a) ve vymezeném vnitřním území lázeňského místa (vnitřním lázeňským územím) se zřizují a provozují jen zařízení sloužící lázeňskému provozu,
- b) ve zbývajících částech lázeňského místa (vnějším lázeňským územím) se zřizují a provozují závody a zařízení, jen pokud nepůsobí rušivě na poskytování lázeňské péče a na lázeňské prostředí,
- c) v lázeňském místě budou provedena potřebná opatření pro hygienickou ochranu ovzduší, vody a půdy, pro ochranu proti hluku a ořesům a pro zlepšení klimatických podmínek a vzhledu lázeňského místa,
- d) v lázeňském místě bude rozvíjena hospodářská a kulturně výchovná činnost vytvářející příznivé podmínky pro poskytování lázeňské péče,
- e) průběžné pozemní komunikace budou vedeny mimo vnitřní lázeňské území a trasy přeletů letadel mimo lázeňské místo; místní pozemní komunikace a dopravní zařízení budou upraveny tak, aby plně sloužily potřebám a pohodlí návštěvníků lázeňského místa.

§ 19

(1) Nepostačí-li pro ochranu přírodních léčebných lázní opatření stanovená v lázeňských statutech a je-li třeba i v okolí lázeňského místa zabránit účinkům, které by ohrozily nebo ztížily lázeňskou péči a zhoršily klimatické podmínky nebo čistotu ovzduší, stanoví se ochranná opatření i mimo lázeňské místo. Jde-li o ochranu širšího rozsahu, vytyčí se kolem lázeňského místa ochranná pásma. Těmito ochrannými opatřeními se zakáže nebo omezí činnost škodlivá přírodním léčebným lázním anebo se uloží provádět hospodářskou činnost tak, aby vytvářela příznivé podmínky pro poskytování lázeňské péče.

(2) Je-li toho zapotřebí k ochraně přírodních léčebných lázní, stanoví se další ochranná opatření i mimo ochranná pásma. Ustanovení [odstavce 1](#) třetí věty platí obdobně.

§ 20

Pokud vydání lázeňských statutů a stanovení ochranných pásem, popřípadě jiných ochranných opatření není vyhrazeno vládě, vydává lázeňské statuty, popřípadě stanoví ochranná pásma a jiná ochranná opatření na základě závazného posudku Inspektorátu příslušný krajský národní výbor. Jestliže krajský národní výbor zjistí při projednávání návrhů statutů, popřípadě ochranných pásem a jiných ochranných opatření, že by při ochraně lázeňských míst byly dotčeny důležité hospodářské zájmy, oznámí to ministerstvu. Ministr zdravotnictví předloží návrhy k rozhodnutí vládě ČSR.

§ 21

Aby se zabránilo škodám, které by mohly vzniknout přírodním léčebným lázním před vydáním lázeňských statutů, před stanovením ochranných pásem nebo před stanovením jiných ochranných opatření, může Inspektorát stanovit nezbytná prozatímní ochranná opatření, a to i mimo lázeňské místo nebo ochranná pásma. O obsahu těchto opatření platí přiměřeně ustanovení [§ 18](#) a [19](#).

§ 22

Orgány a organizace, které mají ve správě přírodní léčebné lázně, jsou povinny zřizovat a udržovat ve vnitřním lázeňském území meteorologické stanice a provádět měření škodlivin podle zásad určených Inspektorátem.

ČÁST VII

Ochrana přírodních léčivých zdrojů

§ 23

(1) Ochrana přírodních léčivých zdrojů se zabezpečuje stanovením ochranných pásem a jinými ochrannými opatřeními.

(2) Ochranná pásma a jiná ochranná opatření zabezpečují ochranu přírodních léčivých zdrojů před takovou činností, zejména hospodářskou, která může rušit nebo jinak nepříznivě ovlivnit vydatnost, fyzikální vlastnosti, chemické složení anebo hygienickou nezávadnost přírodních léčivých zdrojů. Takovou činností mohou být zejména práce podléhající [hornímu zákonu](#), hlubinné vrtní, hloubení, vykopávky, násypy, skládky, znečišťování, uvolňování, přivádění a odvádění vod i plynů, lámání kamene, trhání skal a těžba dříví.

§ 24

(1) Ochranná pásma se stanoví zpravidla ve třech stupních.

(2) Území, které bezprostředně obklopuje přírodní léčivý zdroj a v němž mohou být zdroj nebo jeho produkty nejnáze a nejvážněji poškozeny, je ochranným pásmem 1. stupně. V tomto pásmu se učiní přísná opatření, aby byla zajištěna stálá vydatnost zdroje a jakost jeho produktů; zejména v něm jsou zakázány práce uvedené v [§ 23 odst. 2](#) s výjimkou prací potřebných pro provoz přírodních léčebných lázní nebo pro využití přírodních léčivých zdrojů, jež lze konat jen se souhlasem Inspektorátu.

(3) Je-li nebezpečí, že by přírodní léčivý zdroj nebo jeho produkty mohly být poškozeny ze vzdálenějších míst, musí se kolem ochranného pásma 1. stupně stanovit ještě ochranné pásmo 2. stupně. V tomto pásmu je dovoleno konat práce uvedené v [§ 23 odst. 2](#) jen se souhlasem Inspektorátu, který může vázat výkon těchto prací určitými omezeními.

(4) Aby se zabezpečila ochrana přírodního léčivého zdroje i v oblasti, která obklopuje ochranné pásmo 2. stupně a která má svými hydrologickými, geologickými a vegetačními poměry přímý vliv na udržení stálé vydatnosti zdroje nebo jakosti jeho produktů (např. infiltrační oblast), může se stanovit i ochranné pásmo 3. stupně. Pro toto pásmo se stanoví, které z prací uvedených v [§ 23 odst. 2](#) jsou dovoleny jen se souhlasem Inspektorátu, popřípadě s určitými omezeními.

§ 25

Je-li toho zapotřebí, stanoví se k ochraně přírodních léčivých zdrojů a jejich produktů jednotlivá ochranná opatření proti rušivým účinkům prací uvedených v [§ 23 odst. 2](#) i mimo ochranná pásma.

§ 26

Ustanovení [§ 20](#) platí i pro stanovení ochranných pásem, popřípadě dalších ochranných opatření pro ochranu přírodních léčivých zdrojů.

§ 27

Aby se zabránilo škodám, které by mohly vzniknout na přírodních léčivých zdrojích v mezidobí, než se pro ně stanoví ochranná pásma a jiná ochranná opatření, může Inspektorát stanovit nezbytná prozatímní ochranná opatření, a to zpravidla na návrh Českého geologického úřadu. Pro obsah těchto opatření platí přiměřeně ustanovení [§ 23 až 25](#).

§ 28

Všechny zásahy a úpravy na přírodních léčivých zdrojích se smějí provádět jen se souhlasem Inspektorátu.

§ 29

O ochraně zdrojů přírodních minerálních vod stolních platí přiměřeně ustanovení o ochraně přírodních léčivých zdrojů.

ČÁST VIII

Povinnosti orgánů a organizací

§ 30

(1) Závazný posudek Inspektorátu¹⁾ musí být vyžádán zejména

- a) před schválením územně plánovací dokumentace, která se týká lázeňských míst nebo ochranných pásem,
- b) před vydáním územních rozhodnutí a stavebních povolení
 1. pro stavby ve vnitřním lázeňském území a v ochranném pásmu přírodních léčivých zdrojů 1. stupně nebo užším prozatímním ochranném pásmu přírodních léčivých zdrojů,
 2. pro stavby ve vnějším lázeňském území a v ochranném pásmu přírodních léčivých zdrojů 2. a 3. stupně nebo v širším prozatímním ochranném pásmu přírodních léčivých zdrojů, které nemají charakter občanské vybavenosti a bytové výstavby (kromě výtopen) prováděné do max. hloubky 6 m a podle schválené územně plánovací dokumentace,
 3. pro výstavbu chatové a rekreační oblasti lázeňského místa,
- c) před vydáním vodohospodářských povolení v ochranných pásmech a prozatímních ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů pro výstavbu odběrných zařízení a pro odběr podzemních vod; výjimky z této povinnosti se určí při stanovení ochranných pásem,
- d) před vydáním povolení k pracím podléhajícím [hornímu zákonu](#) a k obdobným činnostem v ochranných pásmech přírodních

léčivých zdrojů.

(2) Orgány, které jsou oprávněny činit nebo schvalovat opatření, k nimž je třeba závazného posudku Inspektorátu, nesmějí taková opatření učinit, nebo k nim dát souhlas, pokud Inspektorát nepodal k opatření kladný posudek nebo nebyly splněny podmínky v posudku stanovené.

(3) Vydání závazného posudku Inspektorátu a splnění podmínek v posudku stanovených konstatuje příslušný orgán v rozhodnutí o schválení územně plánovací dokumentace v územním rozhodnutí, stavebním povolení, vodohospodářském povolení nebo v povolení prací podléhajících [hornímu zákonu](#).

§ 31

(1) Organizace, které provádějí vrtné práce, práce podléhající [hornímu zákonu](#) a jiné zemní práce, jsou povinny, zjistí-li zdroj termální vody [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#)], nebo minerální vody [[§ 2 odst. 2 písm. b\) až e\)](#)], plynu nebo emanace, oznámit tento výskyt nejpozději do 15 dnů Inspektorátu.

(2) Inspektorát vede evidenci zdrojů termálních a minerálních vod, plynů a emanací, jejichž výskyt byl oznámen podle [odstavce 1](#) a které dosud nebyly prohlášeny za přírodní léčivé zdroje nebo zdroje přírodních minerálních vod stolních, a navrhuje způsob jejich použití. V návrhu Inspektorát uvede též přiměřený způsob ochrany takového zdroje.

§ 32

Lesní porosty v lázeňském místě a v ochranných pásmech přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů (lesy zvláštního významu a určení) lze prohlásit za lesy účelové. Způsob hospodaření v těchto lesích bude určen v dohodě s Inspektorátem a stanoven v lesních hospodářských plánech.*)

ČÁST IX

Společná a závěrečná ustanovení

§ 33

Opatření podle této vyhlášky, pokud by jimi mohly být dotčeny vyhledávání a těžba nerostných surovin, lesní a vodní hospodářství, ochrana ovzduší z hlediska technicko-ekonomického, zemědělská výroba a myslivost, dráhy a veřejné komunikace (zejména silnice), vytváření a ochrana zdravých podmínek a zdravého způsobu života a práce, zájmy státní ochrany přírody anebo jiné obecné zájmy, musí být předem projednána s příslušnými orgány.

§ 34

Spolupráce Inspektorátu s orgány hygienické služby, státní báňské správy a Státní technické inspekce ochrany ovzduší, popřípadě s jinými orgány inspekčního charakteru upravují dohody mezi těmito orgány, nebo mezi jejich nadřízenými ústředními orgány a ministerstvem.

§ 35

Zrušuje se vyhláška ministerstva zdravotnictví č. [151/1956 Ú.l.](#), o ochraně přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů a o jejich využití.

§ 36

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. května 1972.

Ministr:

Doc. MUDr. Prokopec, CSc., v. r.

*) [§ 50 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb.](#)

*) [§ 30 zákona č. 166/1960 Sb.](#), o lesích a lesním hospodářství.